

ΗΜΕΡΙΔΑ

ΜΕ ΘΕΜΑ:

"ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΟΡΕΙΝΗΣ ΝΟΤΙΟΔΥΤΙΚΗΣ ΠΙΝΔΟΥ ΤΡΙΚΑΛΩΝ, ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΤΟΥ ΦΡΑΓΜΑΤΟΣ ΑΧΕΛΩΟΥ"

ΣΤΟΥΡΝΑΡΑΪΙΚΑ
7 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2014
ΩΡΑ 11:00

ΣΥΝΔΙΟΡΓΑΝΩΤΕΣ

- ΔΗΜΟΣ ΠΥΛΗΣ
- Α.Τ.Ε.Ι. ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
- Τ.Ε.Ε. ΤΜΗΜΑ ΚΕΝΤ. & ΔΥΤ. ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
- ΓΕΩΤΕ (ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΚΕΝΤ. ΕΛΛΑΔΑΣ)
- ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ ΟΡΕΙΝΟΥ ΟΔΙΚΟΥ ΑΞΟΝΑ ΤΡΙΚΑΛΩΝ ΑΡΤΗΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΠΡΟΕΔΡΕΙΟ: ΜΑΡΑΒΑΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ - ΓΟΥΛΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ - ΖΑΜΠΑΚΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ

11:00 : Προσέλευση στην αίθουσα Δημαρχείου, πρώην Δήμου Πινδών.

11:30 : Χαιρετισμοί φορέων & επισήμων

12:00 : «Ανάπτυξη του Αγροτουρισμού της ορεινής Νοτιοδυτικής περιοχής Πινδου Τρικάλων» (30' λεπτά). **Μπλάνας Νικόλαος**, Αναπληρωτής Καθηγητής του Ανωτάτου Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος Θεσσαλίας.

12:30 : «Αειφόρος Ανάπτυξη Ορεινών περιοχών Πίνδου» (30' λεπτά). **Ζάγκας Θεοχάρης**, Καθηγητής Δασολογίας, του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

13:00 : «Υδροηλεκτρικό έργο Μεσοχώρας : Από τις συμπληγάδες της αμφισβήτησης και της αντιπαλότητας, σε μια ώριμη προσέγγιση για την οικολογική σημασία και τις προοπτικές ενός σημαντικού έργου ανάπτυξης» (30' λεπτά). **Μπαρμπούτης Αναστάσιος**, Πολ. Μηχανικός, μέλος Δομής Υδάτων ΤΕΕ Κ.&Δ. Θεσσαλίας και μέλος Δ.Σ. Εταιρίας Θεσσαλικών Μελετών (ΕΘΕΜ). **Γκούμας Κώστας**, Γεωπόνος, μέλος Δομής Υδάτων ΤΕΕ Κ. & Δ. Θεσσαλίας, πρώην Πρόεδρος ΓΕΩΤ.Ε.Ε. Κεντρικής Ελλάδας.

13:30 : Ερωτήσεις- τοποθετήσεις του κοινού.

14:00 : Ολοκλήρωση της Ημερίδας

ΥΠΟ ΤΗΝ ΑΙΓΙΔΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ ΤΡΙΚΑΛΩΝ

ΗΜΕΡΙΔΑ με Θέμα :

**«Ανάπτυξη της ορεινής νοτιοδυτικής περιοχής Πίνδου Τρικάλων,
μετά την ολοκλήρωση του φράγματος του Αχελώου»**

Στουρνareίκα - 7 Δεκεμβρίου 2014

ΕΙΣΗΓΗΣΗ :

ΥΔΡΟΗΛΕΚΤΡΙΚΟ ΕΡΓΟ ΜΕΣΟΧΩΡΑΣ

**«Από τις συμπληγάδες της αμφισβήτησης και της αντιπαλότητας σε μια
ώριμη προσέγγιση για την οικολογική σημασία και τις προοπτικές ενός
σημαντικού έργου ανάπτυξης»**

Μπαρμπούτης Τάσος : μέλος Δ.Σ. ΕΘΕΜ, μέλος Δομής Υδατικών Πόρων ΤΕΕ/Κ.Δ.
Θεσσαλίας, anastasiosba@gmail.com

Γκούμας Κώστας : πρώην πρόεδρος ΓΕΩΤΕΕ Κ. Ε, μέλος Δομής Υδατικών Πόρων
ΤΕΕ/Κ.Δ. Θεσσαλίας, goumas.kostas@gmail.com

Ευχαριστούμε τους φιλόξενους διοργανωτές για την ευκαιρία που μας προσφέρουν για την σημερινή παρουσίαση.

Δεν είναι η πρώτη φορά που συζητάμε για τη Μεσοχώρα, το ΥΗΕ, τα προβλήματα και τις προοπτικές. Αισθανόμαστε όμως ότι σήμερα για πρώτη φορά όλοι μας, πολιτεία, ΔΕΗ, τοπική κοινωνία και φορείς, είμαστε συντονισμένοι στην ίδια κατεύθυνση, με ένα κοινό όραμα και στόχο:

Να αποκτήσει δηλαδή η Θεσσαλία το δεύτερο (μετά τον ΥΗΣ Ν. Πλαστήρα) σημαντικό σταθμό παραγωγής ενέργειας σε συνδυασμό μάλιστα με μια τεχνητή λίμνη, η οποία, υπό προϋποθέσεις, θα δημιουργήσει μια νέα οικολογική αλλά και αναπτυξιακή πραγματικότητα στην περιοχή. Αισθανόμαστε σήμερα ότι λειτουργούμε σε ένα πιο «ανοιχτό» περιβάλλον διαλογισμού, για το μέλλον και όχι για το παρελθόν. Σε τέτοιες συνθήκες είναι βέβαιο ότι μόνο οφέλη μπορούν να προκύψουν για την κοινωνία, για το περιβάλλον, για τον τόπο.

Λίγα στοιχεία για τα έργα, αναγκαία για λόγους πληρότητας, οφείλουμε να δώσουμε στην εισήγησή μας.

Ως γνωστό η Διοικητική Περιφέρεια Θεσσαλίας συμμετέχει σε δύο υδατικά διαμερίσματα: Το δυτικό της τμήμα στην λεκάνη απορροής του Αχελώου και το Κεντρικό και Ανατολικό της τμήμα στη λεκάνη του Πηνειού (με την υπολεκάνη της Κάρλας). Το δυτικό τμήμα, πλούσιο σε νερά και με σημαντικά υψόμετρα (κατάλληλα για υδατοπτώσεις και παραγωγή ενέργειας), επιλέχθηκε από την (νεοϊδρυθείσα τότε) ΔΕΗ (δεκαετία 50, 60, 70) ως

κατάλληλο για την ανάπτυξη ΥΗ Έργων. Ήδη από το 1960 κατασκευάσθηκε και λειτουργεί ο ΥΗΣ Ν. Πλαστήρα, του οποίου ο ταμιευτήρας βρίσκεται στη λεκάνη Αχελώου (παραπόταμος Ταυρωπός/Μέγδοβας) ενώ η υδροηλεκτρική ενέργεια παράγεται πάνω από την Καρδίτσα στη λεκάνη Πηνειού και στη συνέχεια τα νερά διοχετεύονται για ύδρευση και άρδευση. Κατά τη δεκαετία του 80 άρχισε η κατασκευή από το ΥΠΕΧΩΔΕ των δύο επόμενων έργων (Μεσοχώρα και Συκιά), ενώ από το 1994 η Μεσοχώρα «αποσπάστηκε» στη ΔΕΗ ως αμιγώς ΥΗΕ και ήδη ολοκληρώθηκε από το 2001.

[Το φράγμα Συκιάς ως γνωστό παραμένει σε εκκρεμότητα, συνδεδεμένο με την «εκτροπή Αχελώου», θέμα που δεν θα απασχολήσει την σημερινή μας εκδήλωση. Θα αναφέρουμε μόνο ότι ο ταμιευτήρας Συκιάς αναμένεται να προσφέρει δυνατότητα παραγωγής ενέργειας αφενός προς τον Αχελώο με ΥΗ μονάδα στον πόδα του φράγματος, αφετέρου προς την λεκάνη Πηνειού με μια μονάδα στο άκρο της σήραγγας, ενδεχομένως και με δεύτερη ή/και τρίτη μονάδα στο Μουζάκι και Μαυρομάτι].

Ο ΥΗΣ που αντιστοιχεί στον ταμιευτήρα Μεσοχώρας, βρίσκεται στη θέση Γλύστρα, είναι ισχύος 161,6 MW και αναμένεται να παραχθούν 362 GWh ετησίως. Τα νερά από τον ταμιευτήρα Μεσοχώρας μεταφέρονται στον ΥΗΣ για αξιοποίηση με αγωγό μήκους 7,4 χλμ και διαμέτρου εκσκαφής 6,30μ.

Με βάση τα παραπάνω το πρώτο από τα θέματα που εντοπίζει ένας ουδέτερος παρατηρητής είναι η μεγάλη χρονική διάρκεια της ολοκλήρωσης του έργου Μεσοχώρας. Παραδόξως αυτή η τρομακτική καθυστέρηση των 13 ετών (που συνεχίζεται) δεν αποτελεί πρώτο θέμα για τα ΜΜΕ. Εκείνο που συχνά προβάλλεται είναι ο θόρυβος που προκαλούν οι αντίπαλοι της ΥΗ ενέργειας, που δυστυχώς φιλοξενούνται πρόθυμα από διάφορα συγκροτήματα. Άγνοια; Κακή Δημοσιογραφία ; Συμφέροντα ; Ο καθένας ας το εκτιμήσει.

Προφανώς δεν έχουμε πρόθεση για αναπαραγωγή άγονων αντιπαράθεσεων για όσα μεσολάβησαν από την δεκαετία του 70, όπου η ΔΕΗ επίσημα είχε ανακοινώσει την πρόθεσή της για τη Μεσοχώρα. Θα ήταν όμως χρήσιμο να παραθέσουμε ορισμένες σκέψεις που θα φωτίσουν κάποιες πλευρές του θέματος και θα εξηγήσουν σε ένα βαθμό, τα γεγονότα.

- Την περίοδο εκείνη που έγιναν γνωστές οι προθέσεις της ΔΕΗ για την Μεσοχώρα, τέθηκε από τη Θεσσαλική πλευρά θέμα για την αξιοποίηση ενός μέρους των νερών και για άλλους, πέραν των ενεργειακών, σκοπούς. Η αντίθεση της ΔΕΗ ήταν κάθετη. Συνοπτικά το σκηνικό ήταν μια κεντρική κυβέρνηση ουδέτερη σε ρόλο παρατηρητή, μια άκαμπτη ΔΕΗ, μια Θεσσαλία χωρίς ενιαία εκπροσώπηση και με κουλτούρα διαβούλευσης και διαλόγου σχεδόν ανύπαρκτη. Επόμενο ήταν η όλη αντιπαράθεση να διεξάγεται σε μικρό βάθος επιστημονικής ανάλυσης αλλά σε υψηλούς τόνους και με εμφανή στοιχεία λαϊκισμού. Τελικά στα μέσα της δεκαετίας του 80 η τότε κυβέρνηση τοποθετήθηκε θετικά ως προς την συναξιοποίηση και η

ΔΕΗ υποχρεώθηκε να αλλάξει στάση. Όμως μια πραγματική διαβούλευση, με ψύχραιμη προσέγγιση στα μεγάλα θέματα που εκ των πραγμάτων τέθηκαν (τεχνικά και οικονομικά μεγέθη, διαχείριση νερών, περιβαλλοντικές επιπτώσεις, το μέλλον της περιοχής και της τοπικής κοινωνίας και πολλά άλλα), ουδέποτε υπήρξε.

Ας σημειωθεί στο σημείο αυτό ότι την περίοδο εκείνη έως και πριν λίγα χρόνια όλα αυτά τα θέματα του προγραμματισμού υδατικών έργων αντιμετωπιζόνταν με πολιτικές αποφάσεις στο κέντρο συχνά χωρίς να λαμβάνεται υπόψη η πραγματική κατάσταση, η ποιότητα των νερών στα υδατικά συστήματα, οι απόψεις των τοπικών κοινωνιών, οι προοπτικές αναβάθμισης του περιβάλλοντος, κλπ. Στο θέμα αυτό πλέον έχουμε κάποια πρόοδο, από την στιγμή που το Ελληνικό κράτος, έστω και μετά από πολλές πιέσεις και καταδικαστικές αποφάσεις, αποδέχθηκε το πλαίσιο διαχείρισης νερών που καθορίζεται από την Ευρωπαϊκή Οδηγία 60/2000 και το ενσωμάτωσε στην νομοθεσία μας, χωρίς αυτό φυσικά να αποτελεί πανάκεια για την λύση των προβλημάτων.

- Επανερχόμενοι στην ιστορία του θέματος, ενώ ο αρχικός σχεδιασμός της ΔΕΗ δεν προέβλεπε καθόλου μεταφορά νερών από την λεκάνη Αχελώου στις λεκάνες Πηνειού και Κάρλας, ούτε καν για υδροηλεκτρική αξιοποίηση, από τα μέσα της δεκαετίας 80 φθάσαμε στο άλλο άκρο, δηλαδή προτάθηκε μεταφορά όγκου περισσότερου του ενός δις κ.μ. νερού και μάλιστα χωρίς σοβαρή περίσκεψη και μελέτη του ζητήματος. Πλήρης ανορθολογισμός. Η κατάσταση βελτιώθηκε την δεκαετία του 90, το όλο σχέδιο επανεξετάστηκε ως προς τον όγκο μεταφοράς (600 εκ. κ.μ.), αλλά ήδη είχε γίνει σοβαρή ζημιά στην αξιοπιστία όλων των πλευρών. Είχαν εμφανιστεί πλέον αγεφύρωτες αντιθέσεις τοπικιστικές, πολιτικές κ.α. που καθόρισαν αποφασιστικά τις εξελίξεις. Η εμπλοκή των δικαστηρίων και οι κατά καιρούς αποφάσεις τους αποτέλεσαν την κορυφή του παγόβουνου.
- Μέσα στην κατάσταση αυτή υποβαθμίστηκε πλήρως το γεγονός ότι το έργο της Μεσοχώρας προοριζόταν για να παράξει πολύτιμη υδροηλεκτρική ενέργεια, δηλαδή ένα αγαθό υψηλής αξίας και μάλιστα από ανανεώσιμη πηγή (ΑΠΕ).

Στο σημείο αυτό ας αφιερώσουμε λίγα λόγια για τα βασικά χαρακτηριστικά και πλεονεκτήματα της ΥΗ ενέργειας. Συγκεκριμένα:

- ✓ Καταρχήν το νερό, ως ανανεώσιμος φυσικός πόρος (όπως προαναφέρθηκε), οδηγεί στον περιορισμό χρήσης των αποθεμάτων των ορυκτών καυσίμων καθώς και σε εξοικονόμηση συναλλάγματος. Επιπλέον είναι εγχώριος πόρος που συνάδει με τον στόχο της απεξάρτησης από εισαγόμενες πηγές και απομακρύνει τον κίνδυνο χρήσης ανεπιθύμητων μορφών ενέργειας (π.χ. πυρηνική). Και να σκεφθούμε εδώ ότι, ζώντας σε ένα ευρύτερο ανταγωνιστικό

περιβάλλον, μέσα στην Ευρώπη αλλά και παγκόσμια, άλλες χώρες ανταποκρίνονται ευκολότερα στις υποχρεώσεις τους για μείωση των ανεπιθύμητων εκπομπών αερίων χρησιμοποιώντας δυστυχώς την πυρηνική ενέργεια. Στη Γαλλία π.χ. το 70% της ενέργειας παράγεται από πυρηνικούς σταθμούς ! Είναι σαφές ότι το δικό μας αντίστοιχο «όπλο» πρέπει να είναι οι ΑΠΕ και το νερό είναι μία από αυτές. Κάτι άλλωστε που πολλές χώρες επιλέγουν την περίοδο αυτή που διανύουμε, ορισμένες μάλιστα γειτονικές μας με ιδιαίτερα έντονους ρυθμούς και σχεδόν κατ' αποκλειστικότητα (Αλβανία, Σερβία κλπ), με την κατασκευή μεγάλου αριθμού ΥΗΕ.

Η τάση αυτή ας σημειωθεί ότι έχει την στήριξη και συχνά την χρηματοδότηση της ΕΕ και της Διεθνούς Τράπεζας, οι οποίες μεταβάλλουν πλέον τις αντιλήψεις τους για τα υδροηλεκτρικά έργα.

- ✓ Η παραγωγή υδροηλεκτρικής ενέργειας ως επί το πλείστον χρησιμοποιείται για κάλυψη της αιχμής (γι' αυτό και η υψηλή της αξία που καθορίζει την βιωσιμότητα των ΥΗΕ) με θετικό αντίστοιχο αποτέλεσμα στον περιορισμό ή/και εξάλειψη των πανάκριβων εισαγωγών ηλεκτρικού ρεύματος.

Και ας μας επιτραπεί στο σημείο αυτό να σχολιάσουμε και μια θέση που αβασάνιστα προβάλλεται από ορισμένους. Πρόκειται για τον ισχυρισμό ότι τα τελευταία χρόνια παρατηρείται μείωση των αναγκών σε ηλεκτρική ενέργεια, συνεπώς τί τα θέλουμε τα καινούργια ενεργειακά έργα. Η άποψή μας είναι ότι και εάν ακόμη αγνοήσουμε το γεγονός ότι η μείωση των αναγκών ίσως είναι περιστασιακή (για ευνόητους λόγους) ακόμη και έτσι, εάν κάποια έργα πρέπει να απαλειφθούν από το ενεργειακό μείγμα αυτά θα πρέπει να είναι άλλα (γιατί όχι του Φυσικού Αερίου) και όχι βέβαια τα ΥΗΕ με τα ειδικά χαρακτηριστικά τους και τον προνομιακό ρόλο τους (καθώς και των άλλων ΑΠΕ) στα ενεργειακά συστήματα του μέλλοντος. Και να είστε βέβαιοι ότι ειδικά στη χώρα μας με την από πολλές δεκαετίες εξάρτηση από τις λιγνιτικές μονάδες, η διαδικασία αναμόρφωσης του ενεργειακού μείγματος υπέρ των ΑΠΕ θα είναι διαρκής και ανεξάρτητη από τις τυχόν αυξομειώσεις της ζήτησης. Με λίγα λόγια όλη η φιλολογία για μείωση της ζήτησης άρα και μη αναγκαιότητα των (νέων) ΥΗΕ δεν είναι παρά ένα ακόμη παιχνίδι συμφερόντων και ανταγωνισμών.

- ✓ Επανερχόμενοι στο θέμα των πλεονεκτημάτων της ΥΗ ενέργειας ας σημειώσουμε ότι από το νερό παρέχεται επίσης η δυνατότητα αποθήκευσης (μοναδικός τρόπος η αντλησοταμίευση-pumbstorage), βασικό στοιχείο για το ενεργειακό μας σύστημα, ειδικά λόγω της διείσδυσης των ΑΠΕ, βελτιώνοντας έτσι τη λειτουργία του διασυνδεδεμένου δικτύου. Εκτός αυτού μέσω των υδροηλεκτρικών

έργων πλησιάζουμε με ασφάλεια τον στόχο παραγωγής ενέργειας κατά 20% από ΑΠΕ έως το 2020, όπως ορίζεται από την οδηγία 77/2001 της Ε.Ε.

- ✓ Η ταμίευση του νερού προσφέρει επίσης την δυνατότητα ανταπόκρισης σε πολλαπλούς σκοπούς (ύδρευση, άρδευση, βιομηχανία, τουρισμό κλπ). Τυπικό μοντέλο εφαρμογής το υδροηλεκτρικό έργο Ν. Πλαστήρα. Επιπλέον η ταμίευση νερού επιτρέπει την αντιμετώπιση προβλημάτων ξηρασίας, λειψυδρίας αλλά και έλεγχο των πλημμυρών.
- ✓ Τέλος ιδιαίτερα σημαντική είναι η τεχνογνωσία και εμπειρία που διατίθεται από Έλληνες επιστήμονες-τεχνικούς, καθώς και η χρήση κυρίως εγχώριων υλικών και φυσικά η δυνατότητα κατασκευής των έργων από ελληνικές εταιρίες.

Όμως, παρότι τα παραπάνω χαρακτηριστικά καθιστούν την αξιοποίηση του υδατικού δυναμικού μία αυτονόητη και ορθολογική επιλογή στον ενεργειακό τομέα, δεν έχουν όλοι την ίδια άποψη για το θέμα αυτό. Έτσι αναπτύσσονται διάφορες «θεωρίες» κατά των ΥΗ έργων, όπου και με την επίκληση του περιβάλλοντος, προσπαθούν να περιορίσουν την διείσδυση της ΥΗ ενέργειας στο ενεργειακό μείγμα της χώρας. Οι πραγματικοί λόγοι της αντίθεσης απέναντι στην παραγωγή ΥΗ ενέργειας και των αντίστοιχων έργων βασικά σχετίζονται με οργανωμένα συμφέροντα, τα οποία δραστηριοποιούνται σε ανταγωνιστικές μορφές ενέργειας. Είναι χαρακτηριστικό π.χ. ότι τα τελευταία χρόνια η παραγωγή ενέργειας από (εισαγόμενο) φυσικό αέριο, που και αυτό είναι ορυκτό καύσιμο, προσεγγίζει πλέον το 25% της συνολικής παραγόμενης ηλεκτρικής ενέργειας στη χώρα μας μέσα από μεγάλες ιδιωτικές επενδύσεις που έγιναν. Είναι προφανές ότι ακόμη και η καθυστέρηση λειτουργίας των εν εξελίξει ΥΗ έργων, κατά μείζονα λόγο η ακύρωσή τους, αντικειμενικά θα εξυπηρετούσε ευθέως τα εν λόγω συμφέροντα στην επιδίωξη της απόσβεσης και την μεγιστοποίηση των κερδών από τις επενδύσεις αυτές. Σχετικά με τις εισαγόμενες πηγές ενέργειας ας προσθέσουμε την αβεβαιότητα και τους κινδύνους που δημιουργούνται στην τροφοδοσία του Φ.Α. από τις γεωπολιτικές διαμάχες. Η πρόσφατη υπόθεση Ρωσίας-Ουκρανίας-ΕΕ είναι άκρως διδακτική.

Τέλος ας μην αγνοούμε και το κόστος της ενέργειας στη χώρα μας. Υπήρξε ένας μύθος κατά την δεκαετία του 90 ότι το άνοιγμα της αγοράς ηλεκτρισμού και η είσοδος «νέων παικτών» θα επέφερε ανταγωνισμό στον κλάδο της ενέργειας και συνακόλουθα μείωση τιμών προς όφελος των καταναλωτών. Νέους παίκτες είδαμε, μείωση τιμών όμως όχι. Είναι χαρακτηριστικό ότι τα χρόνια 2008-2013 υπήρξε αύξηση των τιμών ενέργειας (μέσο όρο) κατά 60% και σε αυτή την εξέλιξη το ΦΑ και τα ΦΒ έχουν τη συμβολή τους.

Αντίστοιχες αντιθέσεις προς την ΥΗ ενέργεια εκπορεύονται και από άλλες ανταγωνιστικές μορφές ΑΤΕ (όπως π.χ. μεγάλες μονάδες ανεμογεννητριών).

Κάπως έτσι, μέσα από αυτές τις αντιθέσεις και σε συνδυασμό με τις πολλές αδυναμίες στον τομέα παραγωγής έργων, στον προγραμματισμό, στην λειτουργία της Δημόσιας Διοίκησης κλπ φθάσαμε να έχουμε επί 13 έτη απώλειες 30 εκ. ευρώ ετησίως από ένα έργο έτοιμο προς λειτουργία.

Και σε όλα αυτά ας προσθέσουμε και ένα αβέβαιο πολιτικό περιβάλλον όπου ο φορέας του έργου, η ΔΕΗ, πρόσφατα βρέθηκε μπροστά σε μεγάλες επιχειρησιακές μεταβολές (δημιουργία «μικρής» ιδιωτικής ΔΕΗ κ.α.) ώστε, όχι αβάσιμα, πολλοί να φοβούνται ότι τα έργα και οι υποδομές που διαθέτει θα βρεθούν σε χέρια ιδιωτών, με ότι αυτό συνεπάγεται. Συχνά μάλιστα η κόπωση των πολιτών από τα σήριαλ των έργων προκαλεί σκέψεις του τύπου «ας τα πάρουν τέλος πάντων οι ιδιώτες για να λειτουργήσουν». Απαράδεκτο αλλά αληθινό.

Λίγα λόγια για την προστασία του περιβάλλοντος και τα έργα του Άνω Αχελώου.

Για το περιβάλλον, όπως καλά γνωρίζετε, γίνεται πολύς θόρυβος. Από την πλευρά μας θα αρκεστούμε σε λίγες μόνο παρατηρήσεις.

Γενικά η περιβαλλοντική προστασία και η οικονομική ανάπτυξη αποτελούν αναπόσπαστες έννοιες οι οποίες, μαζί με την προϋπόθεση της κοινωνικής συνοχής, συνθέτουν ένα δύσκολο πρόβλημα ισορροπίας μεταξύ τους. Και όσον αφορά στην ανάπτυξη θεωρούμε ότι αυτή δεν πρέπει να αποτιμάται μονοδιάστατα με κριτήριο μόνο την παραγωγή και την κατανάλωση αλλά να λαμβάνεται υπόψη πρωτίστως ο χαρακτήρας των επενδύσεων, ιδιαίτερα όταν πρόκειται για την παραγωγή δημόσιων αγαθών και την προστασία των φυσικών πόρων.

Τα παραπάνω ισχύουν απόλυτα και στην σημερινή μας συζήτηση. Ήδη η από δεκαετίες κατασκευή και λειτουργία πολλών έργων (και όχι μόνο στον Αχελώο) επιβεβαίωσαν μεν τους παραπάνω προβληματισμούς, ανέδειξαν όμως και παραδείγματα καλώς εννοούμενης ανάπτυξης και απόλυτα επιτυχούς προσαρμογής στο περιβάλλον και αποδοχής από την κοινωνία. [Μία τέτοια περίπτωση για την περιοχή μας όπως προαναφέραμε, αποτελεί ο Ν. Πλαστήρας. Το έργο αυτό αποτέλεσε τυπικό παράδειγμα ως έργο «πολλαπλού σκοπού» με χρησιμοποίηση των ταμιευόμενων νερών για άρδευση, ύδρευση (50.000 κατοίκων τότε, πολύ περισσότερων σήμερα-Σύνδεσμος Ύδρευσης Καρδίτσας), ενίσχυση των νερών του Πηνειού και κατ' επέκταση υποβοήθηση στην συντεταγμένη και απαραίτητη τροφοδοσία της Λ. Κάρλας, αναβάθμιση του ευρύτερου περιβάλλοντος της περιοχής με αναδημιουργία του οικοσυστήματος, που ως γνωστόν αποτελεί πλέον πυλώνα ανάπτυξης του τουρισμού στην περιοχή].

Συχνά πάντως το «περιβάλλον» και η επιδίωξη αντιμετώπισης των περιβαλλοντικών κινδύνων, από εργαλείο προστασίας μετατρέπεται σε «άλλοθι» για επιβολή απόψεων «από την πίσω πόρτα», παρακάμπτοντας έντεχνα τις θεσμοθετημένες πολιτικές διαδικασίες επιλογής των αναπτυξιακών έργων και δράσεων μιας περιοχής. Μέσα στις συνθήκες αυτές εμφανίζονται ακραίες υπερβολές σε πλήρη αναντιστοιχία με τα μεγέθη ή τις επιπτώσεις των έργων. Μέχρι και την ιστορία της Αρχαίας Αιγύπτου και τους Φαραώ επικαλούνται κάποιοι με αρνητικό, φυσικά, τρόπο. Έτσι «μαθαίνουμε» ότι δύο συνηθισμένα ΥΗΕ και δύο σήραγγες 8 και 18 km αντίστοιχα, αποτελούν έργα «Φαραωνικής σύλληψης». Την ίδια περίοδο αντίστοιχο έργο μεταφοράς των νερών του ποταμού Εύηνου και του ποταμού Μόρνου για την ύδρευση του λεκανοπεδίου, με ταμίευση και μεταφορά εκατοντάδων εκατομμυρίων κυβικών μέτρων νερού και αγωγούς μεταφοράς 218 χιλιομέτρων, κάθε άλλο παρά ανησυχία προκάλεσε στους αμύντορες του περιβάλλοντος.

Έτσι στην κοινή γνώμη κυριάρχησαν δυστυχώς όλα αυτά τα χρόνια οι συνθηματολογικές εμμονές σε μεγάλα ΝΑΙ και μεγάλα ΟΧΙ για τα έργα, η δημιουργία μιας στρεβλής εικόνας για το τι είναι πραγματικά τα έργα αυτά και ποιους στόχους εξυπηρετούν. Η ρητορική της διόγκωσης των όποιων κινδύνων και της καταστροφολογίας δηλητηρίασε ένα μέρος των ευαίσθητων και προβληματισμένων πολιτών και οδήγησε πολλούς άλλους αρχικά στην καχυποψία και στην συνέχεια στην απογοήτευση, στην αδιαφορία και στην αδράνεια.

Αποδείχθηκε πόσο δύσκολο ήταν να καθιερώσουμε μια κοινά παραδεκτή δημοκρατική διαδικασία λήψης αποφάσεων και υλοποίησης δράσεων και έργων με σεβασμό στις αποφάσεις της Βουλής ή/και των θεσμοθετημένων οργάνων Διοίκησης, παρότι για τα έργα αυτά επί 30 χρόνια η επιστημονική τεχνική ανάλυση και η κοινωνική διαβούλευση κάλυψε πολύπλευρα και σε βάθος το ζήτημα.

Εάν σε όλα αυτά προσθέσει κανείς και τις υπαρκτές αδυναμίες της Δημόσιας Διοίκησης, γενικά και ειδικά στην παραγωγή των έργων, τότε εύκολα θα εξηγήσει την αργή και βασανιστική εξέλιξη των έργων. Θα λέγαμε μάλιστα -χωρίς υπερβολή- ότι μοιάζει με θαύμα που φθάσαμε σήμερα να είναι έτοιμη προς λειτουργία η Μεσοχώρα.

Η λογική κατάληξη όσων παραπάνω περιγράψαμε ήταν η Μεσοχώρα και γενικά τα έργα Αχελώου να απασχολούν μονίμως, για 25 περίπου χρόνια, το ΣτΕ. Εκεί κατέληγαν, μέσω της εξέτασης των προσφυγών, οι πολιτικές αντιπαραθέσεις, οι τοπικιστικές επιδιώξεις, οι διοικητικές παραλείψεις, οι αντιπαλότητες των συμφερόντων που προαναφέραμε. Οι προσφυγές αυτές άλλοτε επενδυμένες με τον μανδύα των περιβαλλοντικών επιπτώσεων, άλλοτε με τον εντοπισμό παραβιάσεων του Ελληνικού ή/και Ευρωπαϊκού Θεσμικού πλαισίου, ουσιαστικά οδήγησαν το ΣτΕ στο συγκεκριμένο θέμα, να

λειτουργήσει σαν ένα «χωνευτήρι» ποικίλλων αντικρουόμενων απόψεων και σε ορισμένες περιπτώσεις σαν εργαλείο έμμεσης ανατροπής ειλημμένων πολιτικών αποφάσεων.

Μέσα στο περίπλοκο αυτό σκηνικό το ΣΤΕ έπρεπε να διακρίνει τι πραγματικά συμβαίνει, να αποφασίζει ορθά στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων του και φυσικά να προασπίζει το κύρος του. Η εκτίμησή μας είναι ότι σε γενικές γραμμές το σύστημα λειτούργησε καλά αν και σε ορισμένες περιπτώσεις, όπως και από τα ίδια τα μέλη του ΣΤΕ επισημάνθηκε, εξήλθε από τα όρια του ακυρωτικού ελέγχου και διορίσθηκε σε κρίσεις μη συμβατές προς το θεσμικό του ρόλο. Ανεξάρτητα από αυτό όμως το ΣΤΕ με τις αποφάσεις του, υπενθύμισε στην Διοίκηση και το πολιτικό σύστημα την αυτονόητη υποχρέωση τήρησης της Ευρωπαϊκής και Ελληνικής περιβαλλοντικής νομοθεσίας. Εκείνο πάντως που τελικά κατέστη αναπόφευκτο ειδικά με τις αποφάσεις περί αναστολής εκτέλεσης έργων και την εμπλοκή του ΔΕΚ, ήταν οι καθυστερήσεις των έργων, οι οποίες υπερέβησαν κάθε όριο. Άλλωστε και οι προσφυγές, πέραν της ουσίας, προσέβλεπαν στην αξιοποίηση του «χρόνου» ως εργαλείου για την επίτευξη των στόχων τους.

Στο σημείο αυτό ας υπενθυμίσουμε ότι δεν γίνονται μόνο στη χώρα μας σημαντικά έργα που εμπίπτουν μοιραία στις αρμοδιότητες των ακυρωτικών δικαστηρίων. Χαρακτηριστικό είναι ένα παράδειγμα από την μακρινή Ινδία. Στη χώρα αυτή υπάρχει ένα ιδιαίτερο κλιματικό καθεστώς, όπου το 80-90% της ετήσιας βροχόπτωσης παραλαμβάνεται την περίοδο των Μουσώνων (Ιούνιο- Σεπτέμβριο) την οποία διαδέχεται μια ξηρή περίοδος περίπου 9 μηνών στο έτος. Στην Ινδία λοιπόν, στις αρχές της προηγούμενης δεκαετίας ξεκίνησε το μεγαλύτερο παγκοσμίως υδραυλικό έργο με το τίτλο «Εθνικό Πρόγραμμα Ένωσης Ποταμών», το οποίο ενδεικτικά περιλαμβάνει την κατασκευή 3.000 ταμιευτήρων και εκτροπές ποσοτήτων υδάτων 178 δισεκατομμυρίων κυβικών μέτρων (εκατοντάδες φορές μεγαλύτερη από την παροχή του Αχελώου).

Το Ινδικό Συμβούλιο Επικρατείας όχι μόνο δεν στάθηκε με δυσπιστία απέναντι στο θέμα, αλλά το 2002 κάλεσε την Ινδική Κυβέρνηση να ιδρύσει μία taskforce (καμία σχέση με τη δικιά μας) και να εξασφαλίσει την ολοκλήρωση την έγκαιρη ολοκλήρωση των έργων για λόγους δημοσίου συμφέροντος και επισημαίνοντας την ανάγκη, εκτός από την εκμετάλλευση των φυσικών απορροών, να εξασφαλίζεται καλή ποιότητα των επιφανειακών υδάτων, καθώς επίσης «φυσικοποιημένο» βάθος και ταχύτητα ροής σε πολλές θέσεις του ποταμιαίου συστήματος. Έτσι παρά την κατασκευή των έργων, αυτές οι συνθήκες, κυρίως όσον αφορά τα ποσοτικά στοιχεία των ροών, ικανοποιήθηκαν. (Πηγή: Ερευνητική ομάδα ΕΜΠ, Άρης Τέγος).

Επιστρέφοντας στα δικά μας, ας επισημάνουμε ότι κατά τις τελευταίες δύο έως τρεις δεκαετίες, χάρις και στην συμβολή του ΣΤΕ, ο «πήχυς» των

περιβαλλοντικών απαιτήσεων για την αδειοδότηση και δρομολόγηση μεγάλων έργων ανέβηκε σε αρκετά υψηλά επίπεδα. Κατ' επέκταση οι αποφάσεις περιβαλλοντικών όρων (ΑΠΕΟ) που εκδίδονται για έργα και δράσεις, αποτελούν ισχυρή προϋπόθεση για την οικολογική προστασία, εφόσον βέβαια οι όροι τηρηθούν. Στην τήρηση συνεπώς των όρων κατά την άποψή μας πρέπει πλέον να επικεντρώνουν περισσότερο την προσπάθειά τους όσοι πραγματικά ενδιαφέρονται για το περιβάλλον και τότε ενδεχομένως η συνεισφορά τους θα είναι πιο ουσιαστική.

Ας δούμε τώρα πώς διαμορφώνεται σήμερα η κατάσταση σχετικά με το έργο της Μεσοχώρας.

- ✓ Η δημιουργία της τεχνητής λίμνης όντως δημιουργεί μια νέα πραγματικότητα για την περιοχή. Ένα καινούργιο οικοσύστημα θα διαμορφωθεί και θα εξελίσσεται σταδιακά. Ας τονιστεί εδώ ότι με την τεράστια εμπειρία και την κατακτημένη επιστημονική γνώση από χιλιάδες ανάλογες περιπτώσεις δημιουργίας τεχνητών λιμνών σε όλο τον κόσμο θα ήταν πραγματικά αδικαιολόγητο για την χώρα μας και την περιοχή μας να αποτύχουμε μπροστά σε αυτή την ευχάριστη πρόκληση της Μεσοχώρας. Η υπό εξέταση περιβαλλοντική μελέτη, που σύντομα θα συζητηθεί στο Δ. Πύλης και στη Θεσσαλία, προδιαγράφει τον τρόπο λειτουργίας του νέου οικοσυστήματος και προτείνει τους όρους που θα πρέπει να τηρούνται. Πρόκειται για σημαντικό, κρίσιμο θέμα και φυσικά απαιτεί την επικέντρωση του ενδιαφέροντος από το Δήμο και τους εκπροσώπους των κατοίκων κατά τη διαβούλευση.

Ανάμεσα στα πολλά θέματα αναφέρουμε επιγραμματικά εκείνο της διακύμανσης της στάθμης της λίμνης, σημαντικό οικολογικά, άμεσα σχετιζόμενο με τις τουριστικές χρήσεις και όχι μόνο.

- ✓ Αλλά και η παραγωγική πλευρά του έργου της Μεσοχώρας, όπως προαναφέραμε, συνδέεται ευρύτερα με την εξελισσόμενη διαδικασία του φαινομένου της Κλιματικής Αλλαγής. Για την Κλιματική Αλλαγή αρκετοί είναι ακόμη διστακτικοί να αποδεχθούν ότι ήδη έχουμε μπει οριστικά σε μια τέτοια διαδικασία και ότι πρέπει άμεσα να επανεξετάσουμε όλα όσα αφορούν στην παραγωγική διαδικασία, στα ενεργειακά μοντέλα, στην άκριτη χρήση τεχνολογικών μέσων, στον τρόπο ζωής μας γενικά. Όπως και εάν έχει όμως, η παραγωγή ενέργειας από ΑΠΕ, που υποκαθιστά όπως προαναφέραμε την ανάγκη χρήσης ορυκτών καυσίμων, περιορίζει αντικειμενικά τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου στην ατμόσφαιρα, συμβάλλοντας με έναν αποθετικό τρόπο στους στόχους της χώρας μας αλλά και της παγκόσμιας κοινότητας στην αντιμετώπιση των επιπτώσεων από την Κλιματική Αλλαγή. Εν κατακλείδι η Μεσοχώρα θα συμβάλλει έμπρακτα στον στόχο αντιμετώπισης της Κλιματικής Αλλαγής, την ίδια

ώρα που οι ατέρμονες συζητήσεις των μεγάλων κρατών για το θέμα αυτό δεν οδήγησαν προς το παρόν σε ελπιδοφόρα αποτελέσματα.

Παλαιότερα και ιδιαίτερα μετά τον Β' παγκόσμιο πόλεμο στη χώρα μας επιλέχθηκαν δύο βασικοί πυλώνες για το ενεργειακό μας σύστημα, ο λιγνίτης (το 70% της συνολικής παραγωγής) και τα νερά (10%), καθότι οι πόροι αυτοί ήταν εγχώριοι και συμβατοί με τις τεχνολογικές δυνατότητες εκείνης της περιόδου. Μετά από δεκαετίες συνειδητοποίησης των προβλημάτων και των αντίστοιχων εμπειριών, φαίνεται ότι ο ένας πυλώνας τείνει να περιοριστεί (λιγνίτης)* ενώ ο άλλος (νερά) όχι μόνο θα συνεχίσει να υπηρετεί την ανάπτυξή μας αλλά θα εξελίσσεται σε έναν αναντικατάστατο παράγοντα στο ενεργειακό μείγμα. Αλλά και στην παγκόσμια προσπάθεια σχετικά με την Κλιματική Αλλαγή και το όραμα για μεγιστοποίηση της χρήσης των ΑΠΕ παγκοσμίως, η ΥΗΕ αναμένεται να παίξει αναβαθμισμένο ρόλο στο μέλλον.

Συνειδητοποιώντας τα παραπάνω και σε συνδυασμό με τα τοπικά, υγιώς εννοούμενα συμφέροντα, είναι καιρός πλέον να δούμε την από δω και πέρα στάση του Δήμου Πύλης και των εκπροσώπων της τοπικής κοινότητας απέναντι στις εξελίξεις. Αρκετά με τις αντιπαλότητες, αρκετά με την δυσπιστία, τις συγχύσεις, την συμμετοχή σε δικαστικές εμπλοκές αλλά και το μίσος κατά του έργου που καλλιεργήθηκαν και συντηρήθηκαν τριάντα χρόνια τώρα. Καιρός να αναπτυχθεί πλέον ένα πνεύμα συνεργασίας ανάμεσα στην πολιτεία, ιδιαίτερα τη ΔΕΗ, που ακόμη και τώρα αρκετοί την αντιμετωπίζουν ως αντίπαλο και τους φορείς της περιοχής και της Θεσσαλίας γενικότερα. Σε ένα τέτοιο κλίμα θα είναι δυνατή και η συνεργασία μαζί τους προς όφελος της τοπικής κοινωνίας. Αυτό φυσικά δεν σημαίνει παραίτηση από δίκαιες και λογικές διεκδικήσεις, το δικαίωμα στην ασφάλεια των κατοίκων και των περιουσιών τους, την διασφάλιση των προϋποθέσεων για ένα βιώσιμο μέλλον στην περιοχή. Τέλος για το έργο, αν και πολλά είναι γνωστά, πληροφοριακά, υπάρχουν λίγες τεχνικές εκκρεμότητες με εξασφαλισμένη χρηματοδότηση, οι οποίες, με δεδομένη την βούληση της κυβέρνησης, αναμένεται σε σύντομο χρονικό διάστημα να αποκατασταθούν.

** Όμως προσοχή: Ο λιγνιτικός τομέας δεν πρέπει αβασάνιστα να μπει στο περιθώριο. Θα μπορούσε με επανεξέταση των τεχνολογιών για την μείωση εκπομπών CO₂ και αναβάθμιση των υφιστάμενων μονάδων, αφενός να συνεχίσει την προσφορά του στην παροχή οικονομικών ενεργειακών λύσεων αφετέρου να αποτελεί απόθεμα για τις μελλοντικές γενιές.*

Επίσης και η περιβαλλοντική αδειοδότηση σύντομα θα επαναληφθεί προσαρμοσμένη στην απόφαση 26/2014 στο ΣτΕ. Ομοίως θα

επαναληφθεί και η διαδικασία απαλλοτρίωσης που θα οδηγήσει στις αποζημιώσεις και την προβλεπόμενη μετεγκατάσταση.

- ✓ Σε ότι αφορά στην τουριστική αξιοποίηση της λίμνης σε σχέση με τις τεράστιες δυνατότητες που ούτως ή άλλως προσφέρει η περιοχή ας ξεκαθαρίσουμε κατ' αρχήν ότι όταν αναφερόμαστε στην τουριστική αξιοποίηση εννοούμε τον βιώσιμο τουρισμό με τον οποίο θα μπορεί να επιτυγχάνεται ο μέγιστος δυνατός βαθμός προστασίας και αξιοποίησης του φυσικού κεφαλαίου και της πολιτιστικής κληρονομιάς, που άλλωστε πρέπει να είναι τα βασικά κεφάλαια του Ελληνικού Τουρισμού.

Πιστεύουμε ότι στην κατεύθυνση αυτή θα πρέπει να ενισχυθεί η στρατηγική του θεματικού τουρισμού. Όλα αυτά απαιτούν άλλη φιλοσοφία για τις χρήσεις γης, την χωροταξία και την πολεοδομία, βάζοντας φρένο στην άναρχη ανάπτυξη. Συνεπώς για την Μεσοχώρα πιστεύουμε ότι θα πρέπει σε επιστημονική βάση να μελετηθεί το θέμα αυτό με γνώμονα την οικολογική λειτουργία του λιμναίου συστήματος, την περιβαλλοντική προστασία και φυσικά την εξασφάλιση προϋποθέσεων για την μέγιστη χρονική διάρκεια της τουριστικής περιόδου που σχετίζεται με τα προηγούμενα.

Ας σημειώσουμε εδώ ότι η λίμνη της Μεσοχώρας στο μέλλον θα αποτελεί ένα αναπόσπαστο στοιχείο ενός ευρύτερου δικτύου λιμνών (λίμνη Ν. Πλαστήρα, Κάρλας, Συκιάς, Σμοκόβου κ.ο.κ.), που θα προσδώσουν ένα νέο χαρακτηριστικό στην Θεσσαλία και που σε συνδυασμό με άλλα στοιχεία (Μετέωρα, χιονοδρομικά κέντρα, αρχαιολογικοί χώροι κλπ) θα καταστήσουν τη Θεσσαλία γενικά αλλά και την κάθε περιοχή χωριστά πολύ πιο ελκυστικούς προορισμούς.

- ✓ Σε όλα τα παραπάνω ας προσθέσουμε και την παράμετρο της απασχόλησης. Είναι βέβαιο ότι θα δημιουργηθεί αξιόλογος αριθμός θέσεων εργασίας είτε στον τεχνικό τομέα, στην ιχθυοτροφία, σε αθλητικές υποδομές, είτε σε πολλά επαγγέλματα σχετιζόμενα με τον τουρισμό. Με σωστό προγραμματισμό και αποφεύγοντας αποτυχημένα μοντέλα άλλων περιοχών, μπορούμε να αξιοποιήσουμε στο έπακρο αυτή τη δυνατότητα. Και ας σκεφθούμε παράλληλα ότι αυτή η δυνατότητα παρέχεται χωρίς να υποχρεωθούν οι κάτοικοι της περιοχής σε μια ζωή σε χειρότερες συνθήκες από πριν. Το παράδειγμα του λιγνίτη ας το έχουμε στο νου μας. Όπως γνωρίζουμε, στις περιοχές αυτές οι άνθρωποι, παρά τα προβλήματα, υποβάθμισης της ζωής και του περιβάλλοντος, αγάπησαν τα έργα και αισθάνονται περήφανοι για την συνεισφορά τους στην Εθνική Οικονομία.

Κλείνοντας, ας ξαναγυρίσουμε σε όλα αυτά τα χρόνια που κύλησαν χαμένα για το θέμα μας. Εάν επιχειρηθεί ένας απολογισμός σίγουρα θα προκύψουν επώδυνες και θλιβερές διαπιστώσεις. Τι να πρωτοσημειώσουμε, μια περιοχή

«τραυματισμένη» σε μόνιμη βάση για τόσα χρόνια χωρίς να απολαμβάνει τα οφέλη, τις απώλειες της χώρας σε πολύτιμη ενέργεια υψηλής αξίας που το ύψος τους μπορεί να συγκριθεί με αυτήν την ίδια τη δαπάνη της κατασκευής τους έργων ; Τα δεσμευμένα κεφάλαια ύψους εκατοντάδων εκατομμυρίων, περιουσία όλων μας, που θα μπορούσαν την ίδια περίοδο να επενδυθούν σε άλλες ανάγκες και να έχουν ήδη αποσβεσθεί ;

Από την άλλη φυσικά, γιατί πάντοτε μπορεί κανείς να το δει και «θετικά», υπάρχει πλέον καλύτερη συνειδητοποίηση για όλες τις πλευρές της υπόθεσης, πληρέστερη προετοιμασία για την αντιμετώπιση των όποιων εκκρεμοτήτων ή/και των επιπτώσεων, και τέλος, ελπίζουμε να έχουμε διαπιστώσει όλοι την αξία της διαβούλευσης που όσο δύσκολα και να είναι τα προβλήματα είναι ο μόνος δρόμος επίλυσής τους.

Όπως και να έχει, η λειτουργία της Μεσοχώρας-Γλύστρας αποτελεί χρέος όλων μας, ώστε να προσφέρουμε καλή υπηρεσία στις επόμενες γενιές, από τις οποίες αρκετά έως σήμερα έχουμε στερήσει.

Δεκέμβριος 2014

ΗΜΕΡΙΔΑ

« Υδροηλεκτρικό έργο Μεσοχώρας : Από τις συμπληγάδες της αμφισβήτησης και της αντιπαλότητας σε μια ώριμη προσέγγιση για την οικολογική σημασία και τις προοπτικές ενός σημαντικού έργου ανάπτυξης »

Μπαρμπούτης Τάσος
Γκούμας Κώστας

Δεκέμβριος, 2014

ΗΜΕΡΙΔΑ ΜΕΣΟΧΩΡΑΣ

ΟΡΟΣΕΙΡΑ ΠΙΝΔΟΥ

Υδροκρίτης

ΤΡΙΚΑΛΑ

ΛΕΚΑΝΗ ΠΗΝΕΙΟΥ

ΜΕΣΟΧΩΡΑ

ΛΕΚΑΝΗ ΑΧΕΛΩΟΥ

ΠΥΛΗ

ΜΟΥΖΑΚΙ

ΠΕΥΚΟΦΥΤΟ

ΚΑΡΔΙΤΣΑ

ΣΥΚΙΑ

Τεχνητή Λίμνη Πλαστήρα

Τεχνητή λίμνη Μεσοχώρας (δεν έχει ακόμη δημιουργηθεί)

Φράγμα Μεσοχώρας (ολοκληρώθηκε)

Σήραγγα (8χλμ) προσαγωγής νερών (ολοκληρώθηκε)

Σταθμός Παραγωγής Ηλεκτρ. Ενέργειας (ΥΗΣ) Γλύστρας (ολοκληρώθηκε - δεν λειτουργεί)

Φράγμα Πύλης (υπό σχεδιασμό)

Φράγμα κατ' ΥΗΣ Μουζακίου (υπό σχεδιασμό)

Σταθμός Παραγωγής Ηλεκτρ. Ενέργειας (ΥΗΣ) Πευκοφύτου (υπό σχεδιασμό)

ΥΗΣ Μαυροματίου (υπό σχεδιασμό)

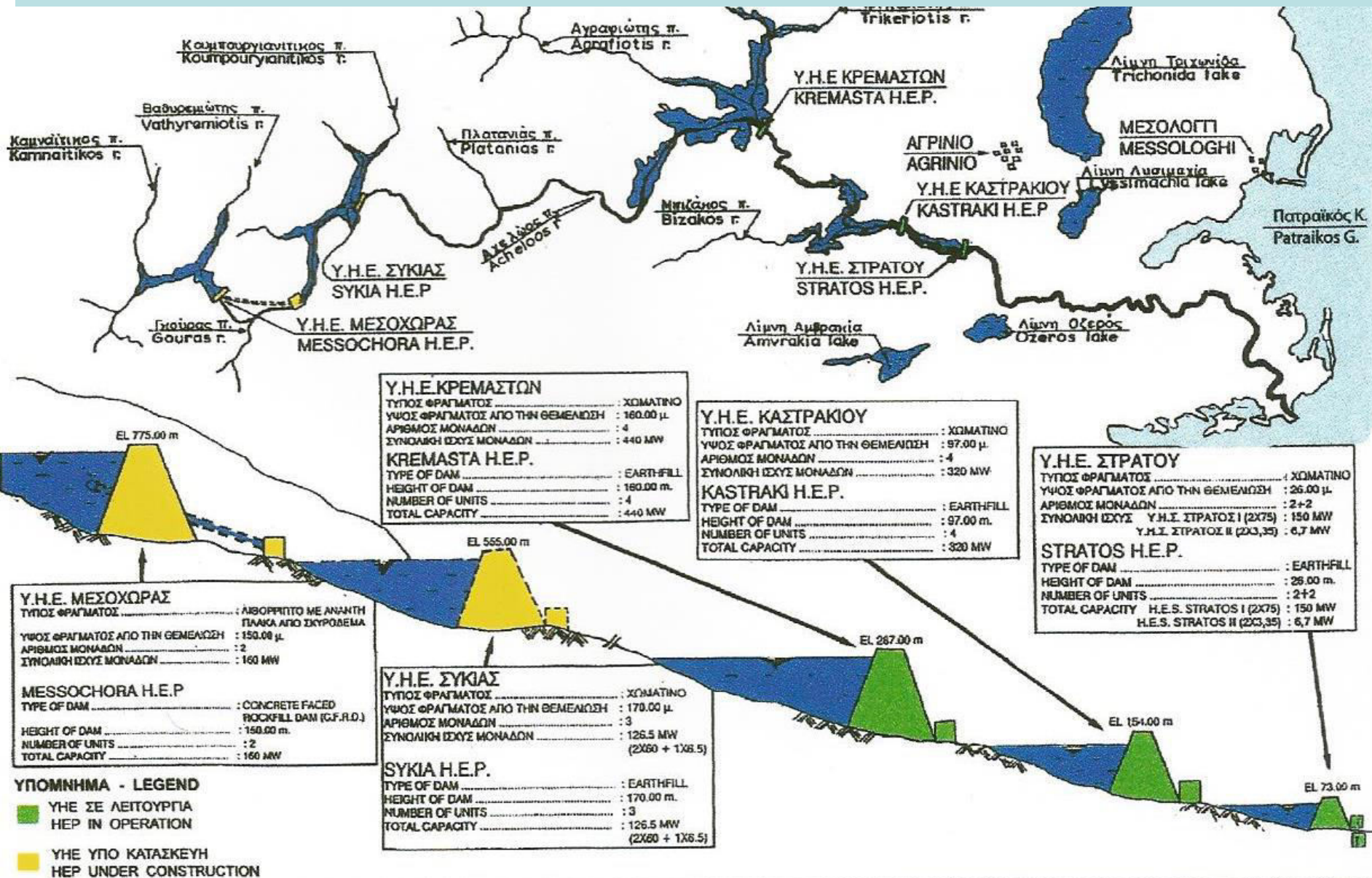
Φράγμα Υδρο-Ηλεκτρικού Σταθμού (ΥΗΣ) Συκιάς (πρόσδος έργου 65%)

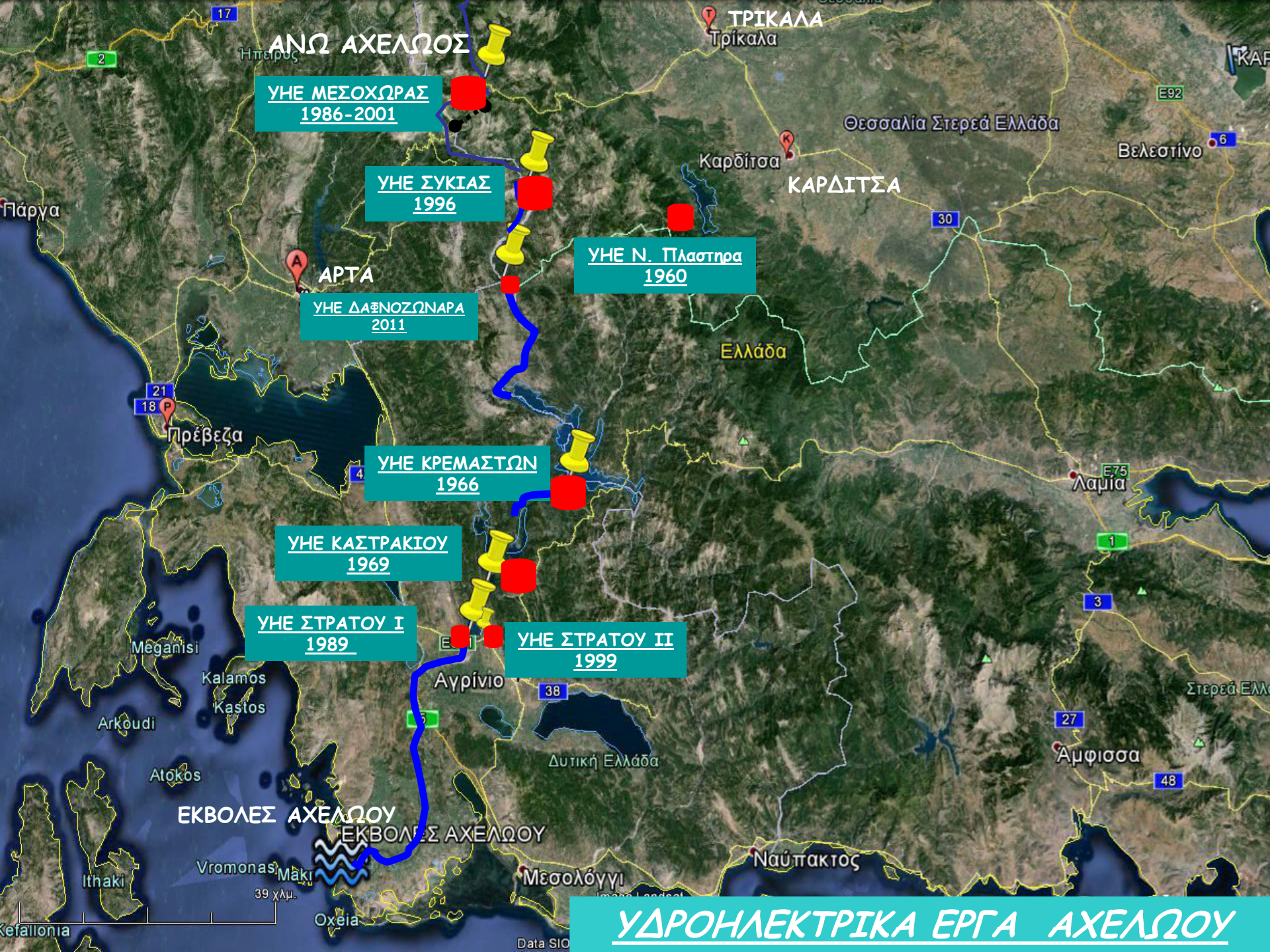
Σταθμός παραγωγής ηλεκτρ. ενέργειας (ΥΗΣ) Συκιάς (δεν έχει κατασκευασθεί)

Σήραγγα 18 χλμ μεταφοράς νερών προς την Θεσσαλική λεκάνη (πρόσδος έργου 85%)

Σταθμός παραγωγής ηλεκτρ. ενέργειας (ΥΗΣ) Πλαστήρα

Η Ενεργειακή διάσταση των έργων Αχελώου και ο σχεδιασμός της ΔΕΗ

ΑΝΩ ΑΧΕΛΩΟΣ

ΥΗΕ ΜΕΣΟΧΩΡΑΣ
1986-2001

ΥΗΕ ΣΥΚΙΑΣ
1996

ΑΡΤΑ

ΥΗΕ ΔΑΦΝΟΖΩΝΑΡΑ
2011

ΥΗΕ Ν. Πλαστήρα
1960

ΥΗΕ ΚΡΕΜΑΣΤΩΝ
1966

ΥΗΕ ΚΑΣΤΡΑΚΙΟΥ
1969

ΥΗΕ ΣΤΡΑΤΟΥ Ι
1989

ΥΗΕ ΣΤΡΑΤΟΥ ΙΙ
1999

ΕΚΒΟΛΕΣ ΑΧΕΛΩΟΥ

ΕΚΒΟΛΕΣ ΑΧΕΛΩΟΥ

ΥΔΡΗΛΕΚΤΡΙΚΑ ΕΡΓΑ ΑΧΕΛΩΟΥ

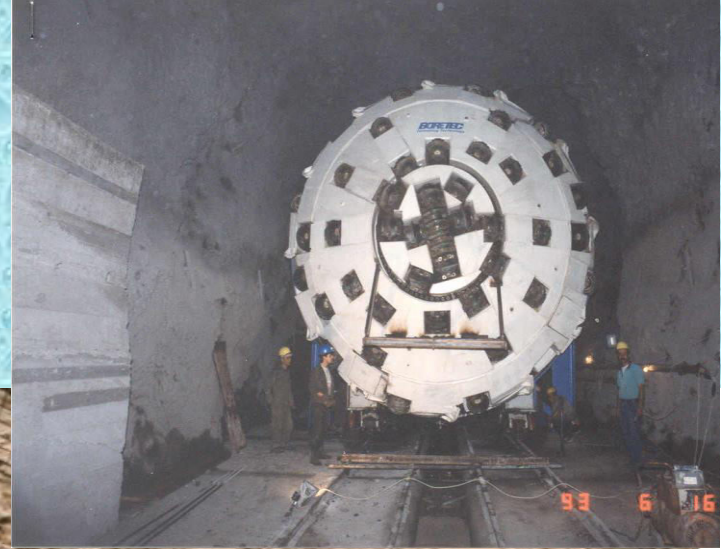
ΦΡΑΓΜΑ ΜΕΣΟΧΩΡΑΣ

- Αμιγώς υδροηλεκτρικό έργο
- Δεν συνδέεται με την μεταφορά των νερών στον κάμπο

Εκσκαφή σήραγγας με ΤΒΜ

Μήκος : 7,4 χιλιόμετρα

Διάμετρος εκσκαφής : 6,30 μέτρα

ΥΗΣ Γλύστρας

Ισχύς : 165 MW

Παραγωγή : 362 GWh

Έργο ολοκληρωμένο από το 2001, που δεν λειτουργεί !

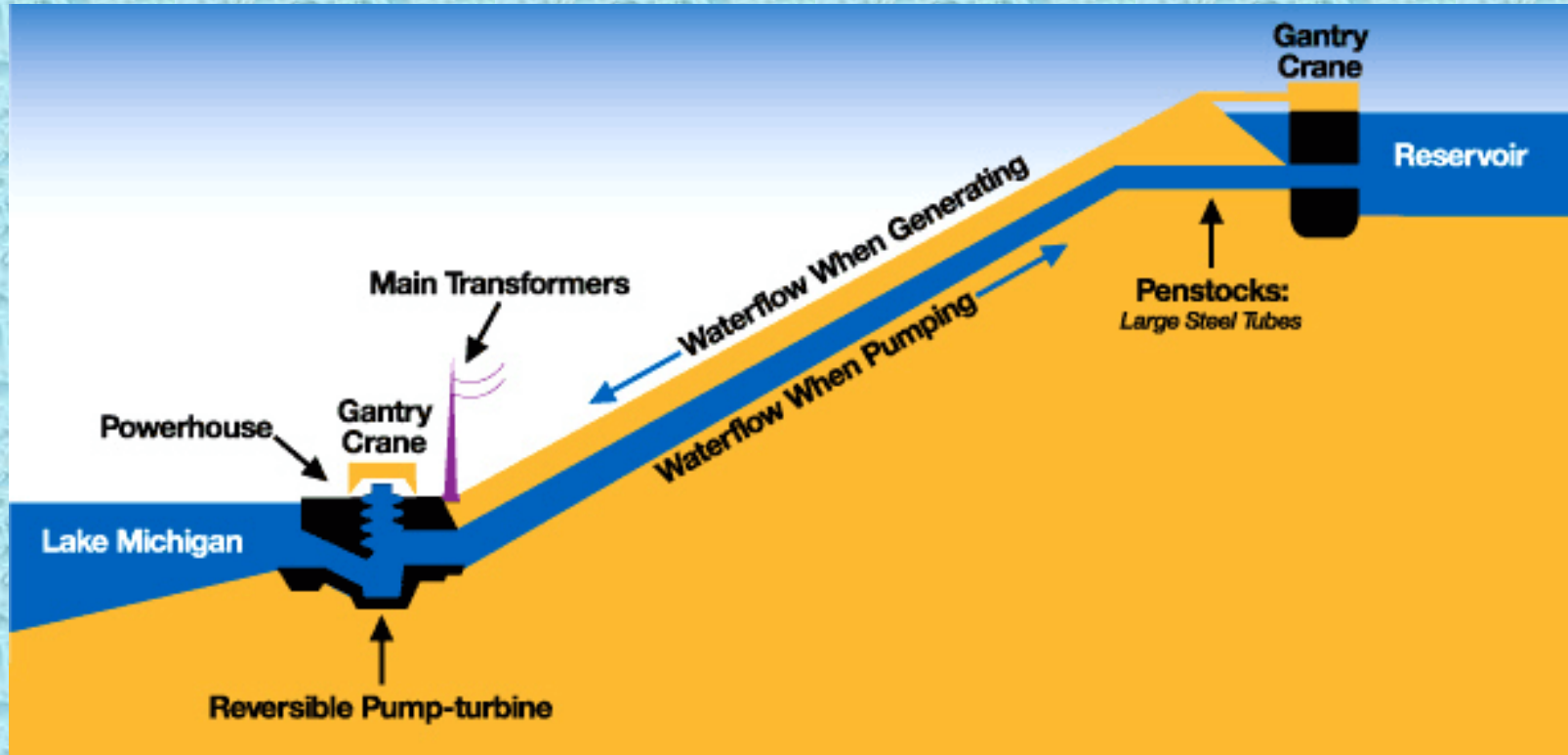

Ο προγραμματισμός και ο σχεδιασμός Μεσοχώρας και Συκιάς από την ΔΕΗ, άρχισε από τις δεκαετίες 60 και 70.

Πλεονεκτήματα Υδροηλεκτρικών έργων

- ❑ Ανανεώσιμος φυσικός πόρος (νερό).
 - ❑ Εγχώριος πόρος που συνάδει με τον στόχο της απεξάρτησης από εισαγόμενες πηγές, ενισχύοντας την ενεργειακή αυτονομία της χώρας.
-
- ❑ Παραγωγή ενέργειας αιχμής (υψηλής αξίας).
 - ❑ Δυνατότητα αποθήκευσης ενέργειας μέσω της αντλιοταμείωσης (pumb storage).

ΑΝΑΣΤΡΕΨΙΜΑ ΥΗΕ (ΑΝΤΛΗΣΗ-ΤΑΜΙΕΥΣΗ)

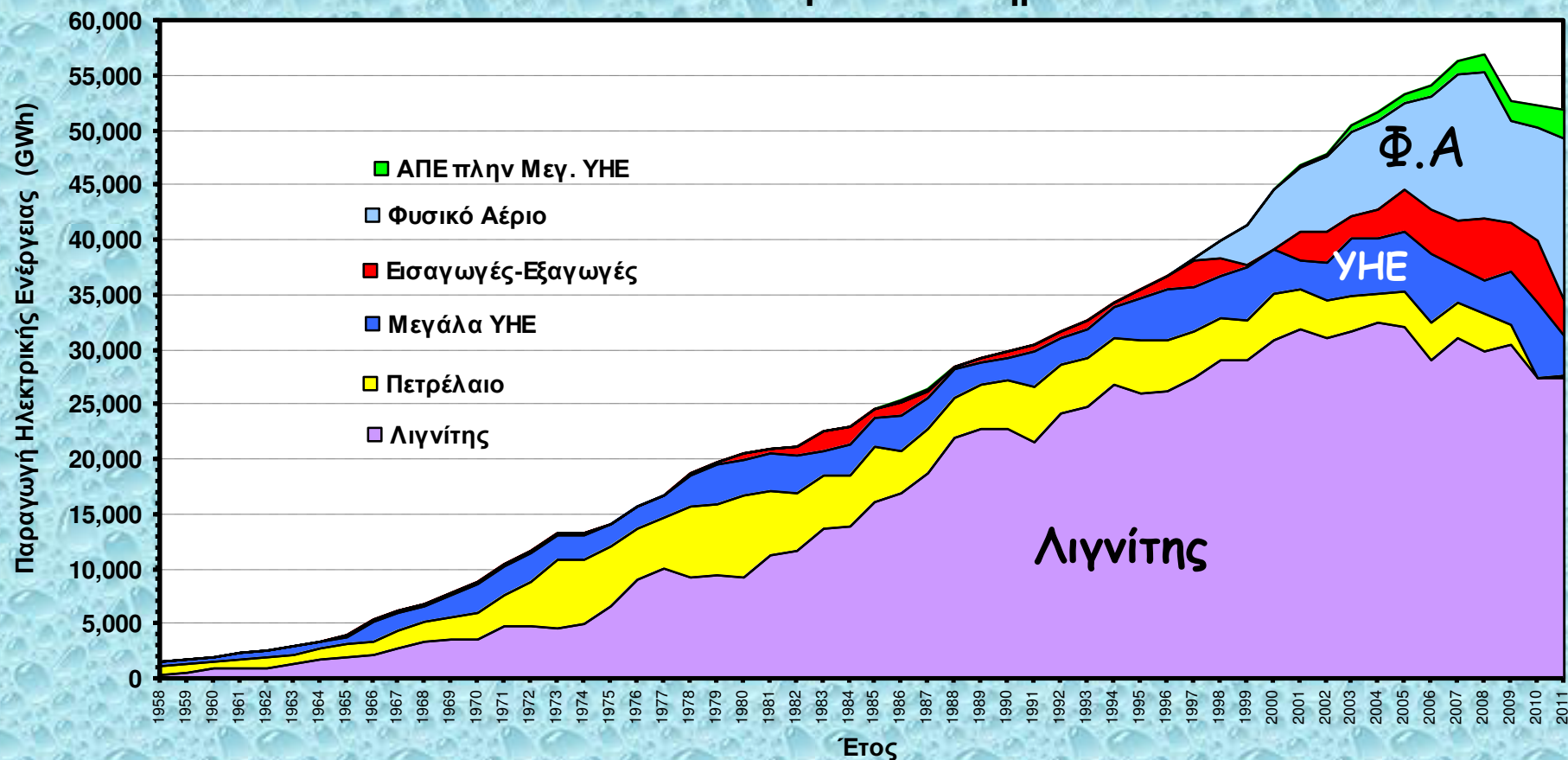
- Συνέργεια ΥΗΕ με άλλες ΑΠΕ για την αποθήκευση παραγόμενης ενέργειας όταν πλεονάζει

Πλεονεκτήματα Υδροηλεκτρικών έργων

- ☐ Η ταμίευση του νερού προσφέρει δυνατότητα πολλαπλής αξιοποίησης (ύδρευση, άρδευση, βιομηχανία, τουρισμό κλπ) και επιτρέπει την αντιμετώπιση προβλημάτων ξηρασίας, λειψυδρίας αλλά και πλημμυρών.
-
- ☐ Η προστιθέμενη αξία των ΥΗΕ ανέρχεται σε ποσοστό 80% της συνολικής αξίας του (λοιπές ΑΠΕ 10-35%).
 - ☐ Κατασκευή κυρίως από εγχώρια υλικά, εμπειρία και τεχνογνωσία από Έλληνες επιστήμονες - τεχνικούς και εταιρείες.

Διαχρονική μεταβολή της παραγωγής Ηλεκτρικής Ενέργειας (1958-2011)

Διασυνδεδεμένο Σύστημα

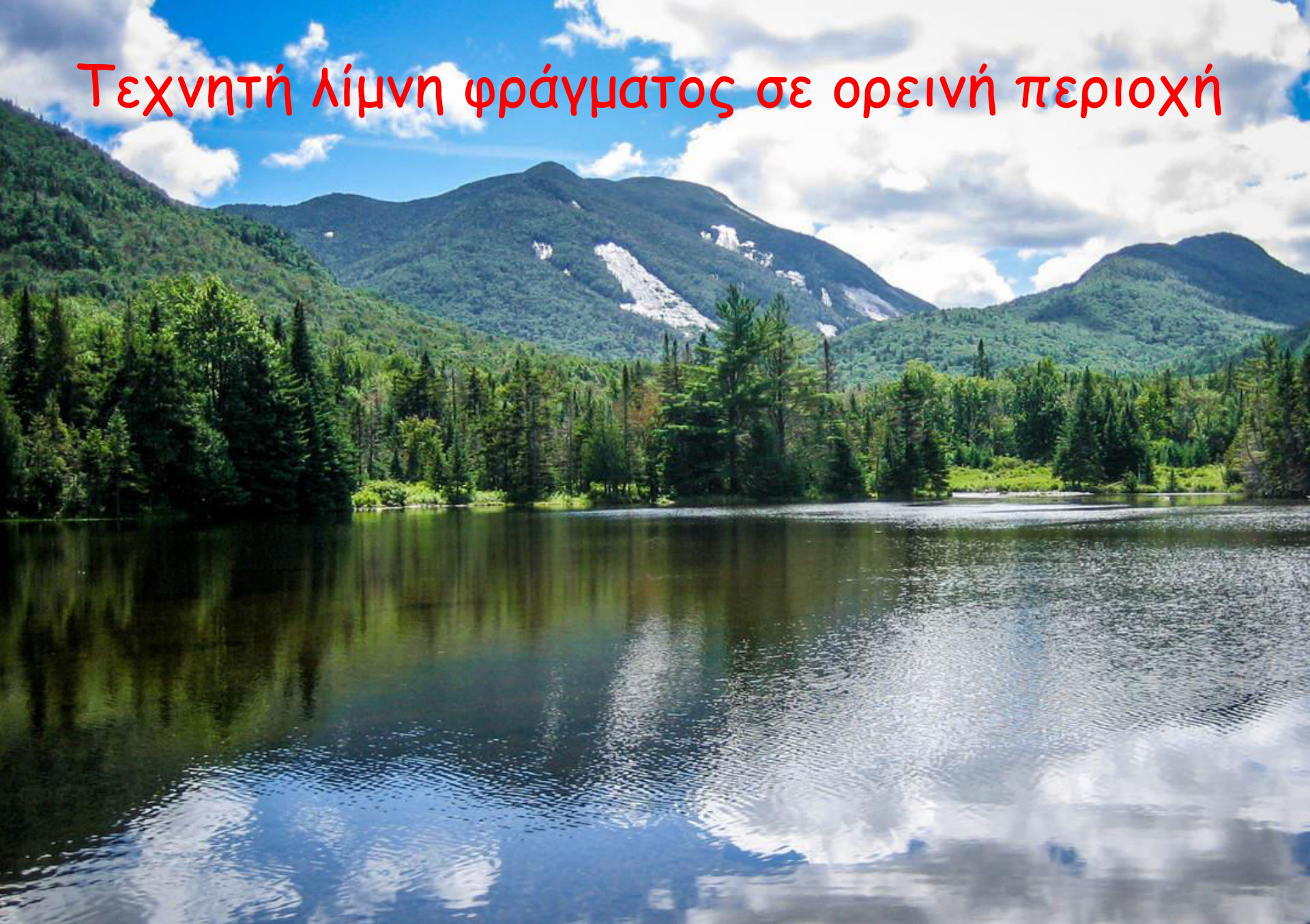
ΥΗΣ ΜΕΣΟΧΩΡΑΣ (ΓΛΥΣΤΡΑ)

➤ «Καθαρή» ενέργεια που προσμετράται στους στόχους της στρατηγικής : «Ευρώπη 2020» (20/20/20), η οποία αντισταθμίζει την επιβολή προστίμων από ρύπους ορυκτών καυσίμων.

➤ Απώλεια 30 εκατ. Ευρώ ετησίως.

2005 12 30

Τεχνητή λίμνη φράγματος σε ορεινή περιοχή

Η ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΤΑ ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΑΝΩ ΑΧΕΛΩΟΥ

ΕΡΓΟ ΠΟΛΛΑΠΛΟΥ ΣΚΟΠΟΥ :

- ΥΔΡΕΥΣΗ
- ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ
- ΑΡΔΕΥΣΗ
- ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

ΛΙΜΝΗ Ν. ΠΛΑΣΤΗΡΑ

Συχνά το «περιβάλλον» και η επιδίωξη αντιμετώπισης των περιβαλλοντικών κινδύνων, από εργαλείο προστασίας μετατρέπεται σε «άλλοθι» για επιβολή απόψεων «από την πίσω πόρτα», παρακάμπτοντας έντεχνα τις θεσμοθετημένες πολιτικές διαδικασίες επιλογής των αναπτυξιακών έργων και δράσεων μιας περιοχής.

ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΝΕΡΟΥ ΑΠΟ ΕΥΗΝΟ ΚΑΙ ΜΟΡΝΟ

❖ Στην κοινή γνώμη κυριάρχησαν όλα αυτά τα χρόνια οι συνθηματολογικές εμμονές σε μεγάλα ΝΑΙ και μεγάλα ΟΧΙ για την «Εκτροπή Αχελώου».

❖ Επίσης δημιουργήθηκε μία στρεβλή εικόνα για το τι είναι πραγματικά τα έργα αυτά και ποιους στόχους εξυπηρετούν.

ΟΙ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ ΣΤΟ ΣΤΕ ΚΑΙ ΟΙ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΤΟΥ

ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΣΤΟ ΣΤΕ-ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ

1993	1η προσφυγή περιβαλλοντικών οργανώσεων για την έλλειψη ΜΠΕ για το σύνολο των έργων.
1994	Ακυρωτική απόφαση 2759/94 του ΣΤΕ.
1996 2000	2η προσφυγή στο ΣΤΕ. Το ΣΤΕ εκδίδει την απόφαση 3478/2000 για την διακοπή των εργασιών & στις 2 εργολαβίες που ξεκίνησαν το 1996 & 1997.
2003 2005	3η προσφυγή στο ΣΤΕ. Το ΣΤΕ εκδίδει την ακυρωτική απόφαση 1688/2005 , με το σκεπτικό ότι δεν υπάρχει εθνικό σχέδιο διαχείρισης υδατικών πόρων.
2006	Ψήφιση νομοθετικής ρύθμισης & έγκριση του σχεδίου διαχείρισης για τις ΛΑΠ Αχελώου & Πηνειού.
2006 2007-9	4η προσφυγή στο ΣΤΕ. Εκδίκαση το 2007 & εμπλοκή του Δικαστηρίου Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (ΔΕΚ) το 2009.
2010	Διακοπή όλων των εργασιών στα έργα του Αχελώου (Σήραγγα & φράγμα Συκιάς).
2011-12 2013-14	Εισήγηση εισαγγελέως ΔΕΚ. Αναμονή έκδοσης απόφασης του ΔΕΚ. Έκδοση απόφασης ΔΕΚ. Εκδίκαση της 4ης προσφυγής στο ΣΤΕ (15/2/2013). Ακυρωτική απόφαση 26/2014 του ΣΤΕ.

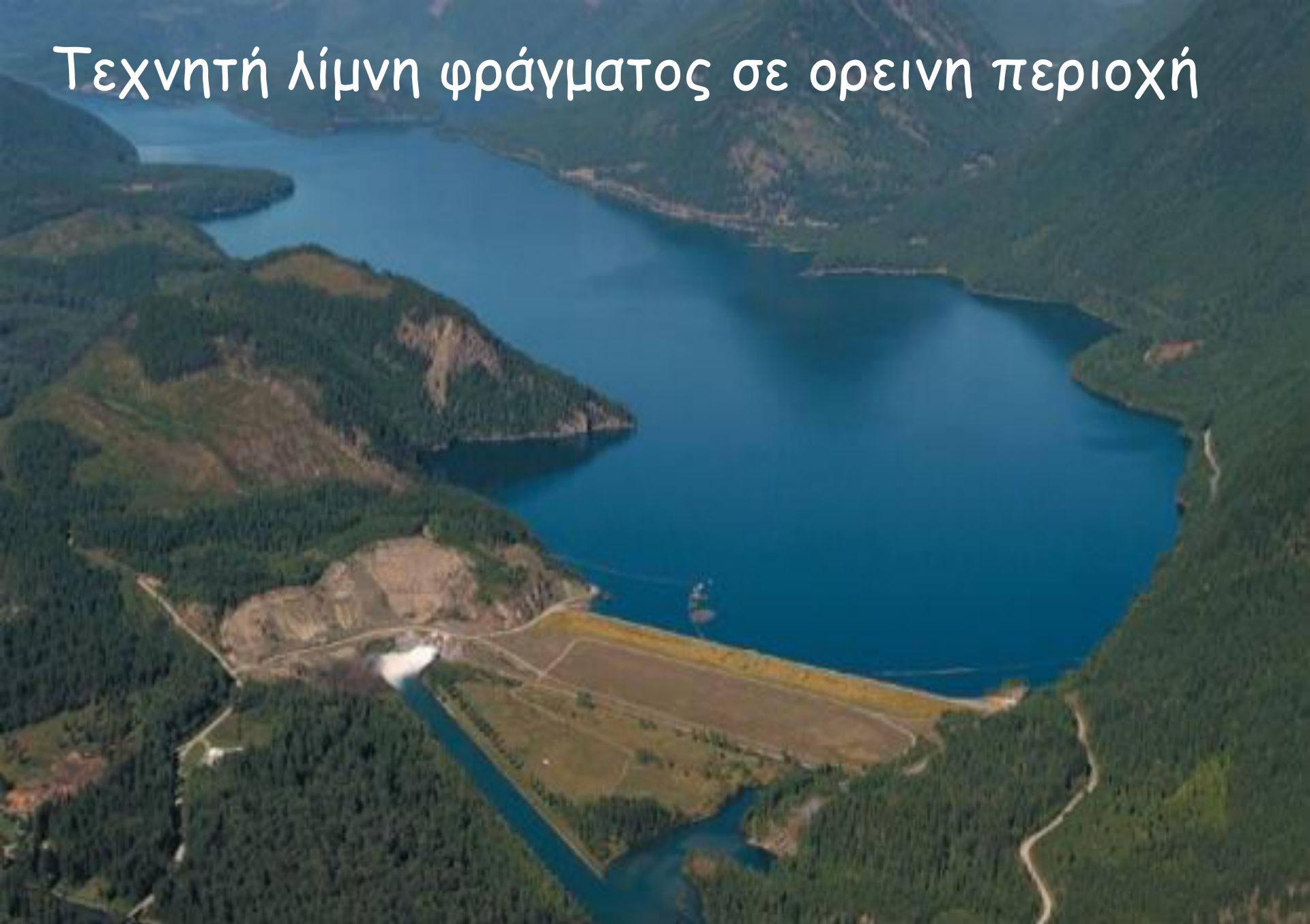
Χαρακτηριστικό παράδειγμα από την μακρινή Ινδία

- ❑ Στις αρχές της προηγούμενης δεκαετίας, στην Ινδία ξεκίνησε το μεγαλύτερο παγκοσμίως υδραυλικό έργο με το τίτλο «Εθνικό Πρόγραμμα Ένωσης Ποταμών», το οποίο ενδεικτικά περιλαμβάνει την κατασκευή 3.000 ταμιευτήρων.
- ❑ Το Ινδικό Συμβούλιο Επικρατείας όχι μόνο δεν στάθηκε με δυσπιστία απέναντι στο θέμα, αλλά το 2002 κάλεσε την Ινδική Κυβέρνηση να ιδρύσει μία taskforce (καμία σχέση με τη δικιά μας) και να εξασφαλίσει την ολοκλήρωση την έγκαιρη ολοκλήρωση των έργων για λόγους δημοσίου συμφέροντος.

Τεχνητή λίμνη φράγματος σε ορεινή περιοχή

Τεχνητή λίμνη φράγματος σε ορεινή περιοχή

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΦΟΡΕΩΝ - ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ

ΟΙ ΛΙΜΝΕΣ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

ΦΡΑΓΜΑΤΑ-ΤΕΧΝΗΤΕΣ ΛΙΜΝΕΣ ΚΑΙ ΥΔΡΟΗΛΕΚΤΡΙΚΑ ΕΡΓΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

- ΦΡΑΓΜΑΤΑ - ΛΙΜΝΕΣ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΕΣ
- ΦΡΑΓΜΑΤΑ - ΛΙΜΝΕΣ ΥΠΟ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟ
- ΣΗΡΑΓΓΑ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ (Η ΥΠΟ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ)
- ΣΗΡΑΓΓΑ ΥΠΟ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟ
- ΔΙΩΡΥΓΑ ΥΠΟ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟ

Συντάκτης:
Κώστας Γεωργιάδης, Γεωπόνος
Τάσος Μπαρμπάτσος, Μηχανικός
Παναγιώτης Τσιμπίδης, Μηχανικός

Ιανουάριος 2014

Λίμνη
Αγιονερίου

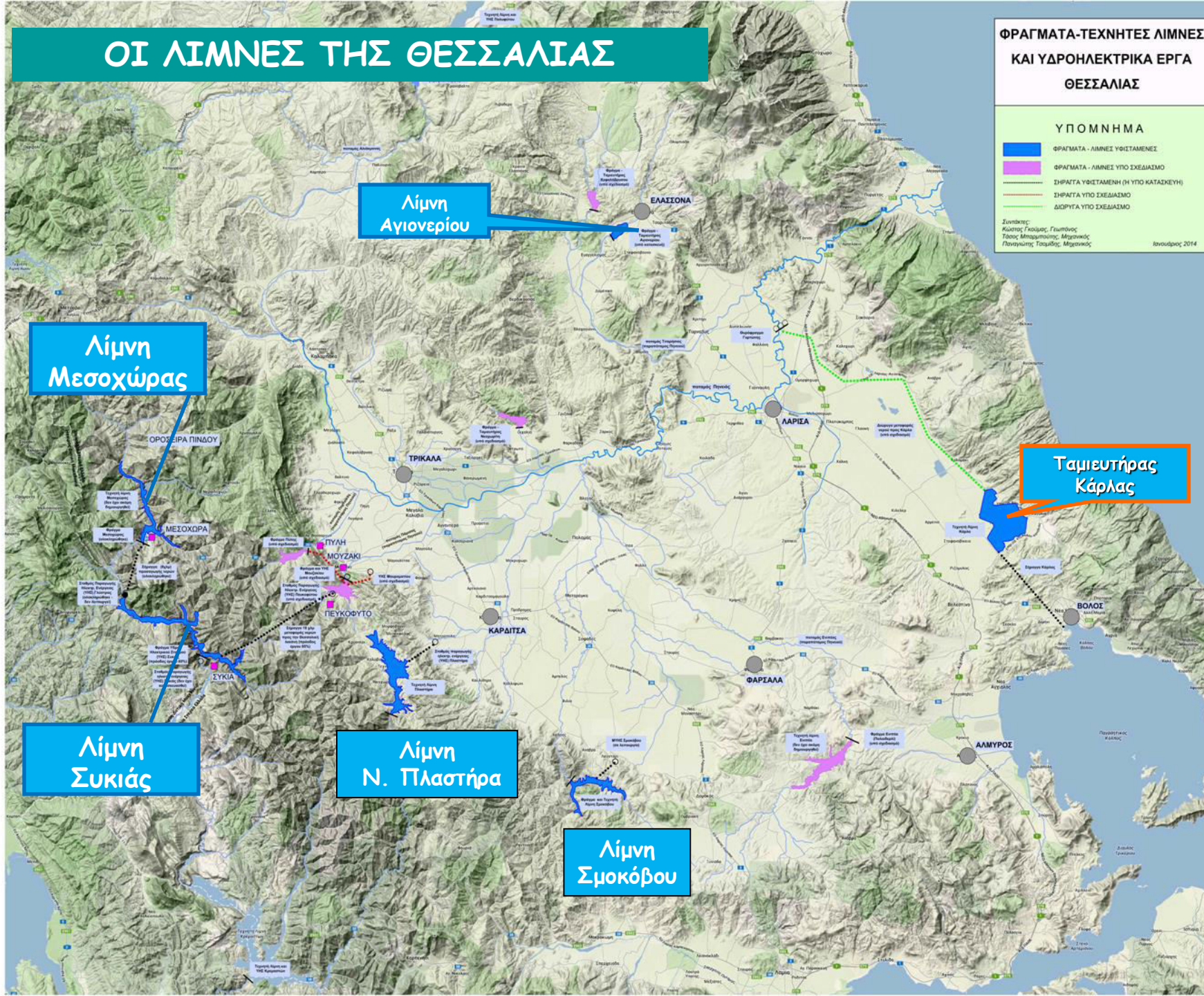
Λίμνη
Μεσοχώρας

Ταμιευτήρας
Κάρλας

Λίμνη
Συκιάς

Λίμνη
Ν. Πλαστήρα

Λίμνη
Σμοκόβου

Ευχαριστώ για την προσοχή σας

ΗΜΕΡΙΔΑ

« Υδροηλεκτρικό έργο Μεσοχώρας : Από τις συμπληγάδες της αμφισβήτησης και της αντιπαλότητας σε μια ώριμη προσέγγιση για την οικολογική σημασία και τις προοπτικές ενός σημαντικού έργου ανάπτυξης»

Μπαρμπούτης Τάσος
Γκούμας Κώστας

Δεκέμβριος, 2014

ΗΜΕΡΙΔΑ ΜΕΣΟΧΩΡΑΣ